

**DEFINICJA
POKRZYWDZONEGO
I JEGO STATUS
W PRAWIE KARNYM**

Adwokat Dariusz Kowalczyk

Prezentacja przygotowana w ramach działań edukacyjnych nieodpłatnej edukacji prawnej realizowanej przez Łosickie Stowarzyszenie Rozwoju EQUUS na terenie powiatu łosickiego

PRZEPISY REGULUJĄCE:

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks
postępowania karnego (Dz.U. Nr 89, poz. 555 z
późn. zm.)

DEFINICJA POKRZYWDZONEGO

Artykuł 49 § 1 k.p.k.

„Pokrzywdzonym jest osoba fizyczna lub prawna, której dobro prawne zostało bezpośrednio naruszone lub zagrożone przez przestępstwo.”

DEFINICJA POKRZYWDZONEGO

- Pokrzywdzonym może być także niemająca osobowości prawnej:
 - a) instytucja państwowa lub samorządowa;
 - b) inna jednostka organizacyjna, której odrębne przepisy przyznają zdolność prawną (art. 49 § 2 k.p.k.);
- Za pokrzywdzonego uważa się zakład ubezpieczeń w zakresie, w jakim pokrył szkodę wyrządzoną pokrzywdzonemu przez przestępstwo lub jest zobowiązany do jej pokrycia. (art. 49 § 3 k.p.k.);
- W sprawach o przestępstwa przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową, o której mowa w art. 218-221 oraz w art. 225 § 2 Kodeksu karnego, organy Państwowe Inspekcji Pracy mogą wykonywać prawa pokrzywdzonego, jeżeli w zakresie swego działania ujawniły przestępstwo lub wystąpiły o wszczęcie postępowania. (art. 49 § 3a k.p.k.);
- W sprawach o przestępstwa, którymi wyrządzono szkodę w mieniu instytucji lub jednostki organizacyjnej, o której mowa w § 2, jeżeli nie działa organ pokrzywdzonej instytucji lub jednostki organizacyjnej, prawa pokrzywdzonego mogą wykonywać organy kontroli państwowej, które w zakresie swojego działania ujawniły przestępstwo lub wystąpiły o wszczęcie postępowania. (art. 49 § 4 k.p.k.).

REPREZENTACJA POKRZYWDZONEGO

ART. 51 K.P.K.

- Za pokrzywdzonego, który nie jest osobą fizyczną, czynności procesowy dokonuje organ uprawniony do działania w jego imieniu;
- Jeżeli pokrzywdzony jest małoletni albo ubezwłasnowolniony całkowicie lub częściowo, prawa jego wykonuje przedstawiciel ustawowy albo osoba, pod której stałą pieczęcią pokrzywdzony pozostaje;
- Jeżeli pokrzywdzony jest osobą nieporadną, w szczególności ze względu na wiek lub stan zdrowia, jego prawa może wykonywać osoba, pod której pieczęcią pokrzywdzony pozostaje.

W PRZYPADKU ŚMIERCI POKRZYWDZONEGO

W razie śmierci pokrzywdzonego prawa, które by mu przysługiwały, mogą wykonywać osoby najbliższe lub osoby pozostające na jego utrzymaniu, w a wypadku ich braku lub nieujawnienia – prokurator, działając z urzędu. (art. 52 § 1 k.p.k.)

W przypadku gdy organ prowadzący postępowanie dysponuje informacjami o osobach najbliższych dla pokrzywdzonego lub osobach pozostających na jego utrzymaniu, poucza o przysługujących uprawnieniach co najmniej jedną z nich. (art. 52 § 2 k.p.k.).

STATUS POKRZYWDZONEGO

- I. W **postępowaniu przygotowawczym** poprzedzającym wniesienie sprawy do sądu pokrzywdzony **jest stroną procesu** (art. 299 § 1 k.p.k.).

- II. W sprawach o przestępstwa ścigane z oskarżenia publicznego, jeżeli akt oskarżenia wniósł oskarżyciel publiczny, w **postępowaniu sądowym pokrzywdzony może być stroną** (oskarżycielem posiłkowym) i działać jako oskarżyciel posiłkowy obok oskarżyciela publicznego lub zamiast niego, jeżeli do czasu rozpoczęcia przewodu sądowego na rozprawie głównej złoży oświadczenie, że będzie działał w charakterze oskarżyciela posiłkowego. (art. 53 i art. 54 § 1 k.p.k.).
 - Cofnięcie aktu oskarżenia przez oskarżyciela publicznego nie

PEŁNOMOCNIK POKRZYWDZONEGO

Strona inna niż oskarżony może ustanowić pełnomocnika. (art. 87 § 1 k.p.k.).

Pełnomocnikiem może być:

- adwokat,
- radca prawny,
- radca Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej. (art. 88 § 1 k.p.k.).

PEŁNOMOCNIK POKRZYWDZONEGO

Pokrzywdzony:

- ✓ może mieć jednocześnie nie więcej niż trzech pełnomocników (art. 77 k.p.k.);
- ✓ który nie ma obrońcy z wyboru, może żądać, aby mu wyznaczono obrońcę z urzędu, jeżeli w sposób należyty wykáže, że nie jest w stanie ponieść kosztów obrony bez uszczerbku dla niezbędnego utrzymania siebie i rodziny. (art. 78 § k.p.k.).
- Upoważnienie do reprezentacji może być udzielone na piśmie albo przez oświadczenie do protokołu organu prowadzącego postępowanie karne. (art. 83 § 2 k.p.k.);
- Ustanowienie lub wyznaczenie pełnomocnika z urzędu uprawnia go do działania w całym postępowaniu, nie wyłączając czynności po uprawomocnieniu się orzeczenia, jeżeli nie zawiera ograniczeń.

ZAKAZ KUMULACJI RÓL PROCESOWYCH

ART. 50 K.P.K.

W postępowaniu sądowym z uprawnień pokrzywdzonego określonych w art. 53 k.p.k. nie może korzystać osoba występująca w tej samej sprawie w charakterze oskarżonego, z wyjątkiem przewidzianym w art. 497 k.p.k. i art. 498 § 3 k.p.k.

SUBSYDIARNY AKT OSKARŻENIA

ART. 55 K.P.K.

- W razie powtórnego wydania postanowienia o odmowie wszczęcia lub o umorzeniu postępowania w wypadku, o którym mowa w art. 330 § 2 k.p.k., pokrzywdzony może w terminie miesiąca od doręczenia mu zawiadomienia o postanowieniu prokuratora nadrzędnego o utrzymaniu w mocy zaskarżonego postanowienia wnieść akt oskarżenia do sądu, dołączając po jednym odpisie dla każdego oskarżonego oraz dla prokuratora.
- Akt oskarżenia wniesiony przez pokrzywdzonego powinien być sporządzony i podpisany przez adwokata, radcę prawnego albo radcę Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, z zachowaniem warunków określonych w art. 332 k.p.k. i art. 333 § 1 k.p.k..
- O wniesieniu aktu oskarżenia zawiadamia się innych pokrzywdzonych znanych sądowi.
- Inny pokrzywdzony tym samym czynem może aż do rozpoczęcia przewodu sądowego na rozprawie głównej przyłączyć się do postępowania.
- Do sprawy wszczętej na podstawie aktu oskarżenia wniesionego przez oskarżyciela posiłkowego może w każdym czasie wstąpić prokurator, stając się oskarżycielem publicznym. Postępowanie toczy się wówczas z oskarżenia publicznego, a pokrzywdzony, który wniósł akt oskarżenia, korzysta z praw oskarżyciela posiłkowego, o którym mowa w art. 54 k.p.k. Cofnięcie aktu oskarżenia przez oskarżyciela publicznego jest dopuszczalne jedynie za zgodą pokrzywdzonego, który wniósł akt oskarżenia, a w razie przyłączenia się do postępowania pokrzywdzonego, o którym mowa w § 3 - również tego pokrzywdzonego.